

Rozhodčí doložka

Učinil-li soud prvního stupně skutková zjištění stran rozhodčí doložky z listin, aniž jimi při jednání způsobem předepsaným v ustanovení § 129 odst. 1 o. s. ř. provedl důkaz, pak zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 1881/2011, ze dne 30.11.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně S.-T., s. r. o., se sídlem v B., zastoupené Mgr. E. S., advokátkou, se sídlem v P., proti žalované I. s. r. o., se sídlem v P., o zaplacení částky 1.790,- EUR s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 39 C 28/2010, o dovolání žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. listopadu 2010, č. j. 39 Co 343/2010-32, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. listopadu 2010, č. j. 39 Co 343/2010-32, a usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 21. června 2010, č. j. 39 C 28/2010-18, se zrušují a věc se vrací Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Městský soud v Praze v záhlaví označeným rozhodnutím potvrdil usnesení ze dne 21. června 2010, č. j. 39 C 28/2010-18, jímž Obvodní soud pro Prahu 1 zastavil podle ustanovení § 106 odst. 1 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) řízení v předmětné věci, neboť k námitce žalované zjistil, že mezi účastníky byla uzavřena rozhodčí smlouva, podle níž má být věc projednána v řízení před rozhodci.

Odvolací soud konstatoval, že v objednávkách přepravy ze dne 30. prosince 2008 č. 010236/12/08, ze dne 9. února 2009 č. 010544/02/09 a ze dne 27. dubna 2009 č. 011046/04/09, zaslaných žalobkyni žalovanou, bylo uvedeno, že smluvní strany se dohodly, že „veškeré případné spory, vzniklé mezi nimi ze vztahu, upravené touto smlouvou a nebo v souvislosti s ní, budou rozhodovány v rozhodčím řízení ve smyslu zákona č. [216/1994](#) Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů podle právního řádu České republiky a jednacího řádu pro rozhodčí řízení Č.A.R. na základě písemných podkladů a vyjádření stran, bez nařízení ústního jednání a to jediným rozhodcem. Rozhodce bude jmenován ze seznamu rozhodců, vedených při Č.A.R., správcem tohoto seznamu.“ Ke každé přepravě pak byl vyhotoven mezinárodní nákladní list, a to dne 8. ledna 2009 na přepravu z Terwolde, Norsko, do Kostelce na Hané, ČR, dne 11. února 2009 na přepravu z Jemnice, ČR, do Košic, SR, a dne 29. dubna 2009 na přepravu z Wunsdorfu, SRN, do Nového Sedla, ČR. Na základě toho odvolací soud dovodil, že postup účastníků vedl k uzavření smlouvy o mezinárodní nákladní přepravě v souladu s článkem 4 vyhlášky Ministra zahraničních věcí č. [11/1975](#) Sb., o Úmluvě o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR), [dále jen „Úmluva CMR“], podle něhož je nákladní list dokladem o uzavření přepravní smlouvy, a že ve všech případech byl návrh smlouvy obsahující rozhodčí doložku přijat žalobkyní způsobem, z něhož je patrný souhlas s obsahem rozhodčí doložky ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“). Odvolací soud uzavřel, že i jiné soukromé subjekty než stálé rozhodčí soudy mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí, že pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení a že ujednání o rozhodování sporů rozhodcem není

ani v rozporu s článkem 41 odst. 1 Úmluvy CMR (zřejmě míněn článek 31 odst. 1), neboť ta sice pojednává o soudech, ale akcentuje především vůli stran vyjádřenou jejich dohodou.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jehož přípustnost spatřovala v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Zákonem stanovené dovolací důvody, které uplatňuje prostřednictvím dovolacích námitek, neoznačila.

Dovolatelka především vytkla odvolacímu soudu, že napadené rozhodnutí vydal bez nařízení jednání. Argumentovala, že odvolací soud vyložil ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. v rozporu s ústavně zaručeným právem na soudní ochranu; to podle jejího mínění neopravňuje soud rozhodovat libovolně bez nařízení jednání, i když se jedná o „předběžnou otázku příslušnosti soudu, která je ale mezi stranami sporná“. Odvolací soud byl také podle ustanovení § 118a o. s. ř. povinen sdělit stranám „svoje právní stanovisko, o kterém se dosavad v řízení nejednalo, před jeho rozhodnutím a vyzvat je k vyjádření“.

Dále dovolatelka namítla, že odvolací soud nesprávně aplikoval článek 31 odst. 1 Úmluvy CMR, který upravuje pouze možnost sjednat mezinárodní příslušnost soudu, tj. stát soudu, nikoliv však místní a věcnou příslušnost soudu tohoto státu.

Dovolatelka je přesvědčena, že rozhodčí doložka by byla neplatná též podle článku 33 Úmluvy CMR, který umožňuje určit příslušnost rozhodčího soudu jen pod podmínkou, že v rozhodčí doložce bude uvedeno, že rozhodčí soud bude postupovat podle této úmluvy; tato podmínka v předmětné rozhodčí doložce obsažena není.

Nakonec dovolatelka vytkla odvolacímu soudu, že se nezabýval otázkou, kdo rozhodčí doložku za žalovanou podepsal a zda k tomu byl oprávněn.

Dovolatelka navrhla, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení), zastoupenou advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), Nejvyšší soud dovodil, že dovolání v této věci - oproti chybnému poučení odvolacího soudu - přípustné je, a to podle ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř. (srov. závěry usnesení Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 37/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Oproti očekávání dovolatelky proto není přípustnost dovolání limitována výší předmětného peněžitého plnění, neboť ustanovení § 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. se neuplatní (dovolatelka mimochodem přehlédla novelu o. s. ř. provedenou zákonem č. [7/2009](#) Sb., již byl limit v obchodních věcech zvýšen na 100.000,- Kč).

Dovolání je též důvodné.

Podle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř. jakmile soud k námitce žalovaného uplatněné nejpozději při prvním jeho úkonu ve věci samé zjistí, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, nemůže věc dále projednávat a řízení zastaví; věc však projedná, jestliže účastníci prohlásí, že na smlouvě netrvají. Soud projedná věc i tehdy, jestliže zjistí, že věc nemůže být podle práva České republiky podrobena rozhodčí smlouvě, nebo že rozhodčí smlouva je neplatná, popřípadě že vůbec neexistuje nebo že její projednání v řízení před rozhodci přesahuje rámeč pravomoci přiznané jim smlouvou, anebo že rozhodčí soud odmítl věcí se zabývat.

Občanský soudní řád v ustanovení 115 o. s. ř. ukládá soudu prvního stupně nařídít jednání k projednání věci samé. Ustanovení § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. pak stanoví, že není třeba nařizovat

jednání k projednání odvolání, jestliže odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé. Rozhodnutí o zastavení řízení pro nedostatek podmínky řízení, aby projednání věci před soudem nebránila rozhodčí smlouva, podle ustanovení § 106 odst. 1 o. s. ř., je rozhodnutím toliko procesním, nikoliv rozhodnutím ve věci samé. Obecně vzato by tedy soud prvního stupně mohl vydat takové rozhodnutí bez nařízení jednání a též odvolací soud by mohl rozhodnout o odvolání proti takovému rozhodnutí bez nařízení jednání. Závěr soudu o tom, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci, se však neobejde bez příslušných skutkových zjištění. K zjištěním o skutkovém stavu věci (vyjma skutečností, které podle zákona není třeba dokazovat, srov. § 121 o. s. ř.) soud tam, kde nemůže vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků (srov. § 120 odst. 4 o. s. ř.), dospívá dokazováním, tedy prováděním důkazů (§ 122 až § 131 o. s. ř.) a jejich hodnocením (§ 132 o. s. ř.). Dokazování provádí soud zásadně při jednání (§ 122 odst. 1 o. s. ř.), k němuž je třeba předvolat účastníky (§ 115 odst. 1 o. s. ř.). Účastníci pak mají právo vyjádřit se ke všem důkazům, které byly provedeny (§ 123 o. s. ř.). To platí též pro soud odvolací (§ 211 o. s. ř.).

Učinil-li tedy soud prvního stupně skutková zjištění stran rozhodčí doložky z listin, aniž jimi při jednání způsobem předepsaným v ustanovení § 129 odst. 1 o. s. ř. provedl důkaz, pak zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Takové pochybení by odvolací soud mohl napravit pouze tím, že by k projednání odvolání nařídil jednání a při něm důkaz příslušnými listinami provedl sám. To však odvolací soud v souzené věci neučinil, své rozhodnutí založil též toliko na obsahu listin založených ve spise, o němž si učinil poznatky neprocesní cestou, a dopustil se tak téhož procesního pochybení jako soud prvního stupně. Je tudíž naplněn dovolací důvod stanovený v 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Za těchto okolností by bylo nadbytečné a tudíž procesně nevhodné zabývat se dovolací námitkou založenou na ustanovení § 118a o. s. ř.

Dán je též druhý (podle obsahu, srov. § 41 odst. 2 o. s. ř.) uplatněný dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Podle čl. 33 Úmluvy CMR přepravní smlouva může obsahovat doložku zakládající příslušnost rozhodčího soudu, avšak jen pod podmínkou, že doložka předpokládá, že rozhodčí soud bude rozhodovat podle této Úmluvy.

Podle čl. 41 odst. 1 věty první Úmluvy CMR všechna ujednání, která se přímo nebo nepřímo odchyľují od ustanovení této Úmluvy, jsou s výjimkou ustanovení článku 40 neplatná a právně neúčinná.

Dospěl-li odvolací soud k závěru, že smlouvy, na nichž žalobkyně zakládá uplatněné nároky, jsou smlouvami o mezinárodní nákladní přepravě ve smyslu Úmluvy CMR, pak se měl z úřední povinnosti – neboť jde vzhledem k článku 41 odst. 1 větě první Úmluvy CMR o otázku absolutní neplatnosti právního úkonu – zabývat posouzením, zda předmětná rozhodčí doložka splňuje mimo jiné požadavek vyplývající z článku 33 Úmluvy CMR. Jestliže tak neučinil, je jeho právní posouzení neúplné a již z tohoto důvodu nesprávné.

Způsob, jakým odvolací soud argumentuje článkem 31 odst. 1 Úmluvy CMR, nasvědčuje tomu, že přehlédl článek 33, jenž sjednání rozhodčí doložky v přepravní smlouvě výslovně (pod uvedenou podmínkou ovšem) připouští.

Nelze ovšem odvolacímu soudu důvodně vytýkat, že se nezabýval otázkou, kdo rozhodčí doložku za

žalovanou podepsal a zda k tomu byl oprávněn, jestliže z odvolání žalobkyně ani z ostatního obsahu spisu neplynulo nic, co by vzbuzovalo pochybnosti v této otázce.

Protože napadené rozhodnutí odvolacího soudu není správné, Nejvyšší soud je, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil, včetně závislého výroku o nákladech odvolacího řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud podle ustanovení § 243b odst. 3 věty druhé o. s. ř. zrušil i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Právní názor odvolacího soudu je pro soudy nižších stupňů závazný (§ 243d odst. 1, část věty za středníkem, ve spojení s § 226 odst. 1 o. s. ř.).

Budou-li se soudy nižších stupňů v dalším řízení zabývat znovu otázkou, zda si mohou strany platně dohodnout, že spory vzniklé z jejich smlouvy budou rozhodovány rozhodcem vybraným ze seznamu rozhodců vedeného subjektem, jenž není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných tímto subjektem, pak nepřehlédnou usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, uveřejněné pod číslem 121/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)